

26
I. N. I. C.
DISSERTATIO ACADEMICA,
EXHIBENS
SPECIMEN COMPUTANDI TRI-
DUANAM CHRISTI IN SEPULCRO
COMMORATIONEM,

QUAM
CONSENSU AMPLISS. FACULT. PHILOS.
IN REG. ACAD. ABOËNSI,
PRÆSIDE
Mag. JOHANNÆ BILMARK,
HISTOR. AC PHILOSOPH. PRACT. PROFESSORE
REG. ET ORD.

PRO LAURÆ
PUBLICÆ CENSURÆ OFFERT
ABRAHAMUS MELLENIUS,
BOREA-FENNO.

IN AUDITORIO MINORI die XVII JUNII
AN. MDCCLXXXIX.

H. A. M. C.

ABOË Typis FRENCKELLIANIS.

Viro

Plurimum Reverendo atque Præclarissimo,

D:mo SAMUELI MELLEONIO,

Pastori Ecclesiarum, quæ Deo in Pöyttis, Yläne & Oripää
colliguntur, meritissimo,

Patri Optimo,

Plura omnino & majora sunt, quæ Tu, OPTIME PATER, in me contulisti beneficia, quam ut eisdem prædicandis, mea, quæ tenuis est, par unquam foret industria; post Deum enim Tibi potissimum debeo, cum quod vivam, tum quod recte vivere sciam. Quum vero nihil habeam, quod Tibi redhøstimenti loco rependam, in pignus pietatis meæ nunquam intermorituræ præsentem meam Dissertationem Gradua-lem Tibi omni, quæ filium deceat, veneratione offero, quam ut serena excipias fronte, a paterna Tua haud operose impetrabo facilitate. Meum vicissim est, eritque semper, Supremum Numen assiduis fatigare precibus, ut ingravescentis Tua senectus nullas sentiat infirmitatum molestias, sed ut sospes vegetusque tam Ecclesiæ, quam omnium nostrum, quotquot Tui sumus, commodis per longam annorum seriem adhuc sufficiat. Ita ex intimis cordis recessibus quotidie vovet

Patris Optimi

Obedientissimus Filius

ABRAHAMUS MELLENIUS.

§. I.

Quamvis animus humanus circa cognitionem rerum præsentium ac præteritarum imprimis occupetur; docet tamen Historia, existitisse quondam homines, facultate gavisos, peplum illud, quo res futuræ teguntur, quasi pervidendi, eosque suis exposuisse æqualibus facta, interdum non multo post, sed contra omnem eorum opinionem, interdum autem post longam demum lustrorum, quin & seculorum seriem eventura. Hostalia non ex naturali quadam mentis perspicacia, sed quod peculiari Numinis fruerentur amicitia, prænantiasse, persuasum sibi habuerunt non solum quotquot vera revelationis gavisi sunt luce, sed ipsi quoque Ethnici; apud quos *Divinatio*, sicut ipsa vox indicat, pro re habebatur plane Divina, atque eorum vates non aliunde, quam ex familiari cum Diis commercio prænsionem futurorum sibi contingere existimabant. Si in prædictionibus futurorum nullus plane nexus cum rebus præteritis ac præsentibus animadverti possit, illæ habentur maxime momentosæ, sive brevius sive longius temporis intervallum inter eas & ipsos intercedat eventus. Communiter enim nos æque sub dicta latet hypothesi, quid serus vehat hesperus, quam quid post plures demum continget annos. Non minorem igitur meretur admirationem Divinus il-

le vates: JESAIAS, dum prædixit, Assyriorum Regem SANHERIB, ingentibus suis fretum copiis, & propter insignem, variis nuper occupatis Judææi urbibus, reportatam victoriam ferocem, urbem Hierosolymam, cui ultimum minitabatur excidium, non solum non intraturum, nec justa eam cincturum obsidione, sed rebus omnino infectis domum reversurum, atque in suo regno periturum; quam dum prænuntiavit, Regem post seculum nasciturum, COREM vel Cyrum nominandum, & cujus vitæ circumstantias exposuit non paucas; eventibus tam utrique harum, quam cæteris hujus vatis prædictionibus ex asse respondentibus. Quum itaque Prophetæ eo certitudinis, quæ ex fide nascitur Divina, sigillo suas obsignaverint prædictiones, his multo adhuc certiora esse vaticinia Salvatoris nostri JESU CHRISTI, DEI ac hominis, credere nos oportet, nodosque dubitationum, in quibusdam eorum occurrentes, per justam eorum expositionem posse resolvi; id quod per computationem triduanæ Christi in sepulchro commorationis ostendere his conabimur pagellis, paucis quibusdam in pleniorum argumenti propositi illustrationem præmissis.

§. II.

Cum advenisset tempus, quo CHRISTUS gravissimum munus, propter quod in hunc venerat mundum, capesseret, nihil intermisit, ut homines, per ignorantiam ac traditionum præstigias in errorum devia prolapsos, in veram salutis viam reduceret. Docuit autem tanta auctoritate & virtute, ut ad suas conciones plane obstupescerent Auditores, & tam hac ratione, quam beneficis omnique industria humana superioribus, quæ iterum iterumque

que edidit miraculis convincerentur singuli, quibus mens non læva fuit, eum esse Patribus promissum Messiam. Scribas, Phariseos, aliosque, sua tumidos sapientia, quum sapius confunderet, captiosasque eorum interrogationes partim resolveret, partim eluderet, illi calumniandi occasionem quærentes, postularunt, ut signum sibi ostenderet; quibus vero ipse respondit; quod eis non daretur, nisi signum illud Jonæ Prophetæ: *Sicut enim Jonas fuit in ventre ceti tres dies & tres noctes; ita erit filius hominis in corde terræ tres dies & tres noctes*, Matth. XII: 38, 39, 40. Quorsum hæc tenderet prædictio, discipulis Christi, hanc audientibus, non satis constitit, ignorantibus quippe, an vel vivus, uti Jonas in ceto, vel mortuus in terræ occultaretur gremio. Sustulit autem ipse paulo post hanc ambiguitatem, postquam discipuli professionem fidei suæ coram eo edidissent, ex illo tempore eis prædicens, oportere se abire Hierosolymam, & multa pati a Senioribus, primariis Sacerdotibus & Scribis, & occidi, tertia autem die se resurrecturum Matth. XVI: 21. Quæ quidem prædictio discipulis obvenire potuit dubia; probabilis nempe, habita Seniorum populi & imprimis Phariseorum acerrimi in probos Doctores ac Prophetas odii ratione; minus autem verisimilis, pensitato benevolo populi ac quorundam Procerum in Christum studio, ut gravius proinde quid in eum statueretur, haudquaquam permissurorum. Interjectis dehinc aliquot diebus, discipulorumque animis per suam in monte Thabor transformationem confirmatis, illis iterum prædixit, se in manus hominum traditum ac trucidatum iri, tertia autem die resurrecturum Matth. XVII: 22: 23. Et ne quid inexpectati eis obveniret, Hierosolymam contendens, in itinere circumstandias futuræ suæ passionis ac mortis generis denunciat, scilicet, quod illuderetur, flagellaretur, tum cru-

cifigeretur, sed tertia resurgeret die Matth. XX: 19. Fuit autem crucis supplicium Judæis non tantum insolitum, sed etiam abominabile, cujus in lege Mosaica nulum reperitur indicium, a Romanis sequiori tempore introductum (a). Quem tragicum Salvatoris e vita excessum his tribus verbis describit Evangelista LUCAS Cap. XXII: 33. *Ibi crucifixerunt eum.* Ad quæ verba ita commentatur inclytus ROLLIN: *Les (Evangelistæ) se contentent de dire en un mot, que leur Maître fut crucifié, sans marquer ni étonnement, ni compassion, ni reconnaissance. Qui parleroit ainsi d'un ami, qui auroit donné sa vie pour lui? -- Les Prophètes décrivent les souffrances de Jésus-Christ d'une manière vive, touchante, pathétique. Ils sont pleins de sentimens & de reflexions. Mais les Evangelistes les racontent d'une manière simple, sans mouvemens, sans reflexions, sans rien permettre à leur admiration & à leur reconnaissance, sans paroître avoir aucun dessein de changer leurs Lecteurs en Disciples de Jésus-Christ --- Si les Evangelistes & les Prophètes n'avoient pas été inspirés, les premiers eussent écrit d'une manière plus animée, & les seconds d'une manière plus indifférente; les uns eussent marqué un dessein de persuader, & les autres une timidité & une hésitation dans leurs conjectures qui n'eût touché personne --- Qui peut ne pas reconnoître la main, qui a conduit les uns & les autres? (b).*

(a) Vid. J. D. MICHAELIS *Mosaïsches Recht* Tom. V. p. m. 32.

(b) Vid. de ROLLIN *Traité des études* Tom. II. p. m. 473, 474.

§. III.

Quum Salvator noster tempus suæ in sepulcro commorationis assimilet tempori, quo propheta, Jonas in ven-

ventre ceti delituit, a proposito nostro forte non censetur alienum, brevem typi atque Antitypi instituere comparationem. Jonas missus a DEO fuit ad Ninivitas, gentem Israelitis, popularibus suis, inimicam, ut eos a deperdita dehortaretur vita; CHRISTUS ex decreto DEI e caelo in terram descendit, ut homines, legum divinarum transgressores & in Summum Monarcham rebelles, per poenitentiae ac fidei conciones ad veram pietatem ac salutem deduceret. Uterque de vitae suae ratione fuit examinatus, ille a nautis, hic a Pontifice & Pilato, provinciae Gubernatore; nautae illum, Pilatus hunc libenter servatum voluerunt; Jonae, in mare projicendi, innocentiam agnoscunt nautae, Pilatus ut Judaeis gratificaretur, condemnans Christum palam profitetur, se innocentem esse in sanguine Justii hujus viri. Utriusque passio fuit voluntaria; utroque se in lytrum irato DEO offerente. Illo in mare projecto, sedatur tempestas, decumani subsident fluctus & navis jactata servatur; per Hujus mortem genus humanum DEO reconciliatur, furores diaboli coercentur, & salus omnibus paratur. Ille, periculo maris defunctus suam redintegrat legationem, ad Ninevitas conciones habens poenitentiae: Hic post suam resurrectionem confirmat in accepta doctrina discipulos, eos in totum emittens orbem, ut omnes docerent gentes. In eo autem praecipue fuerunt similes. quod ille per tres dies & tres noctes in ventre ceti delitesceret, hic etiam per totidem dies ac noctes in sepulcro commoraretur.

§. IV.

Commemorationem Prophetae Jonae in ventre ceti per integros tres dies totidemque integras noctes durasse, sicut Eruditi tantum non omnes, verbis Scripturae Sacrae

inhærentes, contendunt; ita multis sua ingenia torquent modis, ut ostendant, ultimum comparationis inter Prophetam Jonam & Salvatorem Christum sibi constare membrum. Quum enim Biblica nos doceat Historia, imminente diei veneris vespera, Christum sepultum fuisse, in diluculo autem proxime insequentis diei Solis a mortuis resurrexisse, adeoque triginta sex horas circiter in sepulcro fuisse commoratum, non perspiciunt, qua dici possit ratione, tres dies & tres noctes inter ejus sepulturam atque resurrectionem intercessisse, haud obscure ita indicantes, similitudinem a Salvatore nostro inter se & Prophetam Jonam institutam in præcipuo claudicare capite. An igitur, ita sciscitantur, Salvator sibi ipsi contradicat, prædictione sua ipsi ex assè non respondente eventui? Hunc nonnulli soluturi nodum putarunt, haud necessarium fuisse, ut Christus tempore prorsus æquali illi, quo Jonas fuit in ventre ceti, sepulcro esset inclusus, comparationis tertium in eo consistere, ut, quemadmodum Jonas in ventre ceti, ita Christus in sepulcro in tertium manserit diem; qua tamen explicatione piæ cujusvis curiositati satisfactum non fuisse novimus. Alii autem tempus mortis Christi inde computandum censent, quo sua incepit passio; siquidem in horto Gethsemane & qua corpus & qua animam adeo graviter adflictus fuerit, ut agonizanti similis consolatrice Angeli indigeret ope, de se ipso professus: *Contristata est anima mea usque ad mortem.* Enimvero ne sic quidem sibi constat computus: habemus omnino in hac hypothese tres noctes, scilicet quæ insequerentur dies Jovis, veneris & Saturni in Septimana magna, sed duos tantum modo dies, veneris ac Sabbathi, quum Christus in diluculo diei Solis a mortuis resurrexit.

§. V.

Incidimus etiam in aliam memoratæ inter Prophetam Jonam & Salvatorem Christum comparationis explanationem, tanto minus hoc reticendam loco, quanto magis eadem suo Auctori, Antipodas in subsidium suæ sententiæ ingeniose vocanti, placeat. Juvat autem ipsa ejus adferre verba: Derohalben halte ich, diese Meinung sey wohl die beste, daß man sage: Als der Herr am Char-Freytag Abend ins Grab geleyet, ist Zu Jerusalem *die erste Nacht* geworden, bey den Antipodibus ist dazumahl *der erste Tage* gewesen; als der Sabbath zu Jerusalem *der andere Tag* gewesen, ist bey jenen die *andere Nacht* gewesen, als zu Jerusalem die Sabbaths und also die *dritte Nacht* gewesen, ist es bey jenen der *dritte Tag* gewesen; haben wir also *drey Tage* und zugleich *drey Nachte*, und ist der Herr gleichwohl am dritten Tage auferstanden, wenn man anrechnet, von Char-Freytag, als an welchen er gegeißelt, getödtet &c. welche umstände der Herr selbst erzehlet, und mit denselben den dritten Tag verknüffet. War also der Char-Freytag der erste Tag, da zu Jerusalem das Tages Licht schiene, der Sabbath der andere, und als dessen Nacht verflossen, kam Jesus aus dem Grabe bey anbrechenden dritten Tages Lichte wieder hervor. Auff solche Arth trifft die Rechnung der drey Tage und zugleich der dreyen Nächte ein, und ist doch der Herr auch am dritten Tag erstanden. Man kan auch solchen, die nicht mer auff der Erden sind, wie Jonas und Christus, andere Tage und Nächte nicht zueignen, zumahlen es bey einem solchen der entweder in der Tieffe des Meers oder als ein Todter in der Grufft der Erden, die mith einem vorgeweltzen Stein verwahret ist, sich befindet, weder Tag noch
Nacht

Nacht ist; sondern der Unterschied des Tages und der Nacht muß bey denen gesucht werden, denen die Sonnen auff und untergehet. Welches dann niemanden zukommen kan als denen die um und auff der Erdboden wohnen. Und diesen allen kan so wohl Jonas als der Herr Christus abgebildet werden, denn er sey drey Tag und drey Nächte in der Tieffe des Wassers, oder des Grabes gewesen, und bey allen denen bleibt es auch zugleich wahr, daß der Herr am dritten Tag sey aus der Grab hervor gekommen (a).

(a) Vid. *Untersuchung Etlicher Oerter des Neuen Testaments* p. 339, seq.

§. VI.

Ut plenius & ad oculum pateat Auctoris hypothesis, sequens subjungendum duximus Schema:

	in Palæstina	Antipod.
Christus sepultus ab Auctore dicitur nocte		
quæ diem veneris infecuta ----	Nox	Dies
Sabbathi ----	Dies	Nox
hujus	Nox	Dies

Ad hujus itaque schematis tenorem tempore illo, quo Christus sepulcro erat inclusus, fuerunt in Palæstina duæ noctes & unus dies, atque apud Antipodes una nox & duo dies naturales. Sed quum discipuli Christi nullam haberent Antipodum notitiam, Christus autem captui illorum suum accommodaret sermonem, sequitur, verba Salvatoris populari sensu esse accipienda. Præterea quum nox in Palæstina & dies huic respondens Antipodum sit unum idemque tempus verum, pro diversitate situs regionum diverso expressum nomine, sophistica tantum modo

modo hæc videtur explicatio. Porro, quum Propheta Jonas, ex sententia communiter recepta, per tres dies civiles in ventre ceti delituerit, ex Auctoris hypothese posset ostendi, eum per sex dies & sex noctes ceti fuisse incolam. Denique quum Salvator Christus die veneris, non hujus nocte, sicut perhibet auctor, cum solis enim occasu magnum inceperat Sabbathum, quo omne opus fuit interdictum, sit sepultus, quisque facile animadvertit, ex hypothese Auctoris Christum per quatuor dies & quatuor noctes in sepulcro fuisse commoratum; quod omnino est ineptum.

§. VII.

Allatis modo sententiis de computo triduanæ Christi in sepulcro commorationis verisimillimam apposituri, observamus, mortem Salvatoris nostri Christi contigisse circa finem diei, qui Sabbathum magnum, seu diem Paschatos Judæorum, præcessit, hoc autem fixum fuisse ad æquinoctium vernum, quo dies & noctes per universum æquales sunt orbem. Deinde quum dies & nox naturalis ex usitata apud Judæos computatione fuerit duodecim horarum, patet, horas eorum diversis anni temporibus, præterquam in æquinoctiis, fuisse inæquales. Præterea Judæi numerabant diem civilem a vespera diei præcedentis ad vesperam proxime insequentem, naturalem, uti omnes populi, ab ortu solis ad hujus occasum. Sed ut clarius appareat relatio horarum Judaicarum ad nostras tempore mortis Christi sequens apponere licet Schema:

	1		7		7		1
	2		8		8		2
Hora Ju-	3	fuit no-	9	Judæo-	9	fuit no-	3
dæorum	4	stra ante	10	rum	10	stra po-	4
	5	merid.	11		11	meridia-	5
	6		12		12	na	6

Docet autem nos Evangelista Marcus Cap. XV 25, 33. Salvatorem CHRISTUM hora diei præparatorii, hoc est diei veneris, tertia, quæ nostræ respondet nonæ fuisse crucifixum, eaque lugubri occasione terræ faciem peplo tenebrarum ab hora sexta usque ad horam nonam, seu a duodecima ad nostram tertiam pomeridianam fuisse obductam; quo tempore Christus, suam PATRI commendans animam, expiravit. Cognita Christi morte & impetrata a Pilato venia illum sepeliendi, Josephus de Arimathia & Nicodemus corpus Christi de cruce sublatum & magnifico aptatum modo, destinato intulerunt tumulo, quod factum inter horam Judæorum undecimam & duodecimam, seu ex nostro computandi more inter horam quintam & sextam pomeridianam. Permansit dehinc in sepulcro per integrum magni Sabbathi seu Saturni diem civilem, a vespera videlicet præcedente ad vesperam insequentem. In subsequuta autem prima Sabbathorum feria ante solis ortum, resurrexit Christus, ut MARCUS Cap. XVI: 2. *Καὶ λίαν πρῶτὴ τῆς μίας σαββάτων ἔρχεται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τῆ ἡλίας.* & JOHANNES Cap. XX: 1. *Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρῶτὴ σκοτίας ἔτι ἕως, εἰς τὸ μνημεῖον.* Ex quibus apparet locis, Christum in diluculo, quod diem solis præces-
sit, ex mortuis resurrexisse, siquidem feminæ sepulcrum invenerunt vacuum.

§. VIII.

Supereſt adhuc nodus quaſtionis propoſitæ ſolven-
 dus, ſcilicet quomodo Salvator noſter CHRISTUS dici
 poſſit per tres dies & tres noctes in ſepulcro manſiſſe,
 quum nonniſi per unicum diem naturalem & binas noc-
 tes tumulto fuerit inclulus? Sciendum itaque eſt, quod
 gentibus tantum non omnibus fuerit familiare, ut totum
 per hujus partem ad tenorem ſynecdoches apud Rhetor-
 res deſignarent, totumque aliquem diem per ſpatium
 aliquot horarum exprimerent. Cujus etiam conſuetudi-
 nis in Hiſtoria Biblica occurrunt veſtigia, præcipue in
 parabola, quam retulit Chriſtus de hero, diverſis diei
 horis mercenarios in ſuam conducente vineam, ſuoque
 circa reſperam præcipiente villico, ut ſingulis non hora-
 riam, ſed diurnam penderet mercedem Matth. XX: 9,
 ac proinde eodem habente loco eos, qui per unam la-
 boraffent horam ac reliquos operarios, qui totius diei ſu-
 ſtinuiſſent moleſtias. Plenius hoc conſtat aliorum alio-
 rumque ſcriptorum, fide dignorum, testimoniis, quorum
 duo tantum adferemus. Ita igitur ſcribit P-ULUS Ictus:
 Quicquid in illis viginti quatuor horis civilibus (quæ a
 cujuſlibet diei civilis initio uſque ad ejus finem, & juxta
 Judæos a nocte præcedente uſque ad noctis alterius cre-
 puſculum numerantur) actum eſt, perinde ſit, quaſi qua-
 vis iſtius, ex nocte & die constantis, civilis diei hora
 actum eſſet (a). Imo ipſe PORPHYRIUS, quem Religi-
 oſi Chriſtianæ inimiciſſimum fuiſſe novimus, ad præ-
 ſentem rem accommodate ita ſcribit: Quicumque vespere
 eſt in ſua domo, mane autem tertia die inde egreditur,
 de eo ſolemus prædicare, eum tertia die fuiſſe egreſſum,
 quamvis integer tantum modo dies inter ingreſſum ejus
 atque egreſſum interceſſerit (b). His præſtructis, tres dies
 arque

atque tres noctes commorationis Salvatoris CHRISTI in sepulcro sibi satis constant. Sepultus enim fuit Salvator, uti vidimus, inter horam undecimam & duodecimam diei preparatorii, qui dies civilis quum inceperit a vespera diei Jovis precedentis, primam habemus noctem ac primum diem commorationis Christi in sepulcro. Per integrum Sabbathum magnum, incipiens a vespera diei preparatorii (seu veneris) & durans ad vesperam Sabbathi, Christus adhuc in sepulcro mansit, adeoque habemus alterum diem & alteram noctem. Elapsa autem ferme nocte, quæ primam Sabbathi feriam, seu diem solis præcescit, ex mortuis resurrexit, quare hæc nox & insequens dies solis considerantur ut tertius dies civilis commorationis Christi in sepulcro. Et quo, quæso, certitudinis pignore constabit, Prophetam Jonam longiori temporis spatio in ventre ceti delituisse?

(a) *In Libr. §. ff. de Feriis.*

(a). Vid *Humfrid DITTON die Wahrheit der Christlicher Religion* p. 419, 420.

